

Kako se pripremiti za pandemiju gripe

Mart 2007

Sjeverna Dakota
Priručnik za planiranje i pripravnost

NORTH DAKOTA
DEPARTMENT *of* **HEALTH**

www.ndhealth.gov

Public Health
Prevent. Promote. Protect.

www.pandemicflu.gov

Sadržaj

Uvodni odjeljak

Pismo od guvernera Johna Hoevena.....	3
Pismo od državnog referenta za zdravlje Terryja Dwellea.....	4
Definicije sezonske, pandemijske i ptičje gripe.....	5

Odjeljak povijesti i podrijetla

Povijest i podrijetlo.....	6
Povijest pandemija u Sjevernoj Dakoti.....	9

Odjeljak planiranja

Što VI trebate učiniti sada, a što tijekom pandemije.....	10
Plan reakcije Sjeverne Dakote na pandemijsku influencu.....	14
Trebamo Vašu pomoć! (Informacije za dragovoljce).....	17

Odjeljak objašnjenja

Često korišteni termini u “Pandemijskom planiranju”.....	18
Kontaktirajte: Regionalni planeri javnog zdravlja za vanredna stanja.....	19

John Hoeven
Guverner

Mada u svijetu danas nema pandemijske influence, skorašnji izvještaji o novom virusu influence prenešenom sa ptica na ljude u Aziji, Europi i Africi su privukli pažnju na mogućnost razvitka pandemijske influence. Mi znamo da su se pandemije pojavljivale u prošlosti. Pandemija 1918-te je prouzročila najmanje 500,000 smrtnih slučajeva u SAD-u i do 40 milijuna smrtnih slučajeva širom svijeta. Činjenica je da nitko sa sigurnošću ne zna kada bi se pandemija gripe mogla dogoditi, niti koji soj virusa je može izazvati; ali znamo da je pripravnost od životnog značaja. Pandemijska influenca može biti globalni izazov, ali imat će lokalne posljedice na svaki sektor našeg društva.

Lokalni, državni, plemenski i federalni službenici rade na planovima za pripremu i reakciju na pandemiju influence. Svi mi imamo zajednički cilj: spasiti živote. Ali vlada to ne može učiniti sama. Tvrte, zajednice, škole i medicinske ustanove se trebaju pripremiti i uvježbati vlastite planove, tako da mi kao država možemo odgovoriti na izazov u slučaju pandemije.

John Hoeven
Guverner

Dr Terry Dwelle

Državni referent za zdravlje

Zabrinutost zbog veoma stvarne prijetnje pandemije influence je u porastu. Pandemija influence bi brzo mogla obići svijet i od nje bi se razboljeli milijuni. Ovo bi ozbiljno opteretilo naše zdravstvene sisteme i utjecalo na sposobnost vlade i privatnog sektora u pružanju osnovnih usluga. Ako bi došlo do ozbiljne pandemije, tvrtke bi izgubile veliki dio radne snage, jer bi svaki četvrti zaposlenik bio bolestan, a ostali radnici bi morali ostati doma i starati se o oboljelim članovima obitelji, ili biti doma s djecom ako se škole zatvore.

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote i lokalne javne ambulante širom države razvijaju i uvježbavaju planove za pandemiju, u slučaju da se pojavi. Ja potičem svakog građanina Sjeverne Dakote da uradi isto. Informacije u ovom priručniku pomoći će Vam da bolje razumijete pandemijsku influencu i što trebate učiniti da se pripremite. Apelujem na Vas da ih upotrijebite, jer pripreme za pandemiju nisu nešto što federalna vlada, državna vlada i vaši lokalno izabrani lideri mogu uraditi sami. Svatko mora biti svjestan ovoga i mora se pripremiti!

Dr Terry Dwelle
Državni referent za zdravlje

Sezonska gripa, pandemiska gripa i ptičja gripa *To nije jedno te isto!*

Važno je razumjeti da sezonska gripa, pandemiska gripa i avijarna (ptičja) gripa nisu jedno te isto.

Sezonska gripa – Odnosi se na influencu koja se pojavljuje svake godine. To je respiratorna bolest koja se može preneti s jedne osobe na drugu. Većina ljudi ima nešto imuniteta na ovu vrstu gripa, a postoji i cjepivo. Jedini i najbolji način da sebe i druge zaštite od sezonske influence je da svake godine primite cjepivo protiv gripa.

Simptomi gripa:

- Mnogo su ozbiljniji nego kod prehlade.
- Pojavljuju se naglo.
- Uključuju jaku vrućicu, kašalj i bolove u tijelu i mišićima.

Avijarna influenca (ptičja gripa) – Ptičja gripa je infekcija izazvana virusima avijarne (ptičje) gripе. Postoji mnoštvo različitih virusa gripе koji se u prirodi pojavljuju među pticama. Divlje ptice iz cijelog svijeta nose ove virusе u svojim crijevima, ali se ne moraju razboljeti. Ipak, ptičja gripа se lako širi među pticama i od nje se neke domaće ptice – uključujući kokoši, patke i pure – mogu ozbiljno razboljeti, pa čak i uginuti.

Pandemiska gripa – Da bi “izbijanje” ili epidemija influence dospjela pandemiski status, izbijanje se mora dogoditi širom svijeta, ne samo u jednoj zemlji ili kontinentu.

Pandemija može početi kada se ispune sljedeća tri uvjeta:

- Pojava novog virusa influence za koji nema imuniteta u ljudskoj populaciji, ili ga ima veoma malo.
- Taj virus zaražava ljude i počinje izazivati ozbiljno obolijevanje.
- Virus se lako prijenosi sa jedne osobe na drugu.

Dok se ne može predvidjeti ni vrijeme ni ozbiljnost sljedeće pandemije, zabrinutost da će se pandemija ipak pojaviti se povećala.

Povijest i podrijetlo

Povijest pandemiske gripe

Pandemija je globalno izbijanje neke bolesti. Pandemija influence se pojavljuje kada se dogodi sljedeće:

- 1) Pojava novog virusa influence za koji nema imuniteta u ljudskoj populaciji, ili ga ima veoma malo.
- 2) Taj virus zaražava ljude i počinje izazivati ozbiljno obolijevanje.
- 3) Virus se lako prijenosi sa jedne osobe na drugu.

Smrtni slučajevi u pandemijama od 1900 (brojevi su procjene)	
1918-1919	
Sjeverna Dakota	5,100+
SAD	500,000+
Svijet	40,000,000+
1957-1958	
SAD	70,000+
	1,000,000
Svijet	do 2,000,000
1968-1969	
SAD	34,000+
Svijet	700,000+

Poljska bolnica tokom epidemije influence 1918. godine, Kamp Funston, Kanzas.

Povijesno, 20-to stoljeće je vidjelo tri pandemije influence:

- 1918. pandemija influence je uzrokovala najmanje 5,100 smrtnih slučajeva u Sjevernoj Dakoti; 500,000 u Sjedinjenim Državama; i do 40 miliona smrtnih slučajeva širom svijeta.
- 1957. pandemija influence je uzrokovala najmanje 70,000 smrtnih slučajeva u SAD-u i 1 do 2 miliona širom svijeta.
- 1968. pandemija influence je uzrokovala oko 34,000 smrtnih slučajeva u SAD-u i 700,000 širom svijeta.

Ako se povijest nastavi ponavljati, Sjedinjene Države će kad-tad doživjeti još jednu pandemiju influence. Pandemija može dolaziti i odlaziti u talasima, od kojih svaki može trajati šest do osam tjedana.

Objavljeno ljubaznošću Nacionalnog muzeja zdravlja i medicine, Institut patologije Oružanih snaga, Vašington, D.C. #NCP 1603

Karakteristike i izazovi pandemije velikih razmjera

(1) Naglo širenje virusa širom svijeta

- Kada se pojavi virus pandemijske influence, njegovo globalno širenje smatra se neizbjegnjivim.
- Pripremne aktivnosti trebaju se provoditi uz pretpostavku da će cijela svjetska populacija biti podložna.
- Pojedine zemlje mogu odložiti dolazak virusa mjerama kao što su zatvaranje granica i ograničavanje putovanja, ali ga ne mogu zaustaviti.

(2) Javni i privatni zdravstveni sistemi na ispitу

- Većina ljudi ima malo ili nimalo imuniteta na pandemijski virus. Broj zaraženih i oboljelih rast će veoma brzo. Znatan postotak svjetske populacije trebat će neku vrstu medicinske njege.
- Većina zemalja vjerojatno neće imati dovoljno osoblja, objekata, opreme i bolničkih kreveta potrebnih da se izađe na kraj sa velikim brojem ljudi koji su se iznenada razboljeli.
- Neodgovarajuće zalihe cjepiva i antivirusnih lijekova su osobito zabrinjavajuće jer su to dvije najvažnije medicinske intervencije za smanjivanje obolijevanja i smrtnosti.
- Učestalost smrtnosti može biti visoka, a u najvećem dijelu je određuju četiri faktora: broj zaraženih, virulentnost virusa, osnovne karakteristike i osjetljivost pogodjenih populacija i efikasnost preventivnih mjera.
- Prijašnje pandemije su se globalno širile u dva, a katkada u tri talasa.

Bolnica broj 45 u kampu američke vojske, Aix-Les-Bains, Francuska, Odjel influence broj 1.

(3) Neodgovarajuće medicinske zalihe

- Potrebe za cjepivima vjerojatno će nadmašiti zalihe.
- Zalihe antivirusnih lijekova također će vjerojatno biti neodgovarajuće u početku pandemije.
- Pandemija će vjerojatno prouzročiti manjak bolničkih kreveta, aparata za disanje i drugih potrepština. Da bi se izašlo na kraj sa potražnjom, mogu se stvoriti dodatni kapaciteti na netradicionalnim lokacijama kao što su škole.
- Bit će potrebno donositi teške odluke u vezi sa tim tko će primiti antivirusne lijekove, cjepiva i naprednu medicinsku njegu.

Objavljeno ljubaznošću Nacionalnog muzeja zdravlja i medicine, Institut za patologiju oružanih snaga, Washington, D.C. #14682

(4) Ekonomski i socijalni poremećaji

- Zabrane putovanja, zatvaranja škola i tvrtki i otkazivanje događanja mogu imati velik utjecaj na zajednice i građane.
- Njega bolesnih članova obitelji i strah od izlaganja virusu mogu rezultirati značajnom izostajanju radnika s posla.

Dok trenutna situacija u Sjedinjenim Državama nije razlog za uzbunu, nesumnjivo je razlog za brigu. Na primjer:

- Je ste li razmišljali o tome što bi se dogodilo ako bi tvrtke izgubile i do polovine svoje radne snage?
- Ima li Vaše radno mjesto politiku koja podupire bolesne radnike koji ostaju doma? (Ne biste željeli da neko sa pandemijskom gripom širi svoje bacile na kolege!) Možete li Vi ili Vaši zaposlenici raditi od kuće?
- Jeste li se raspitali o alternativnom čuvanju djece ako se škole i vrtići zatvore?
- Imate li doma dovoljno zaliha ako se Vi i Vaša obitelj budete morali izolovati?
(Listu preporučenih zaliha naći ćete na stranici 13)

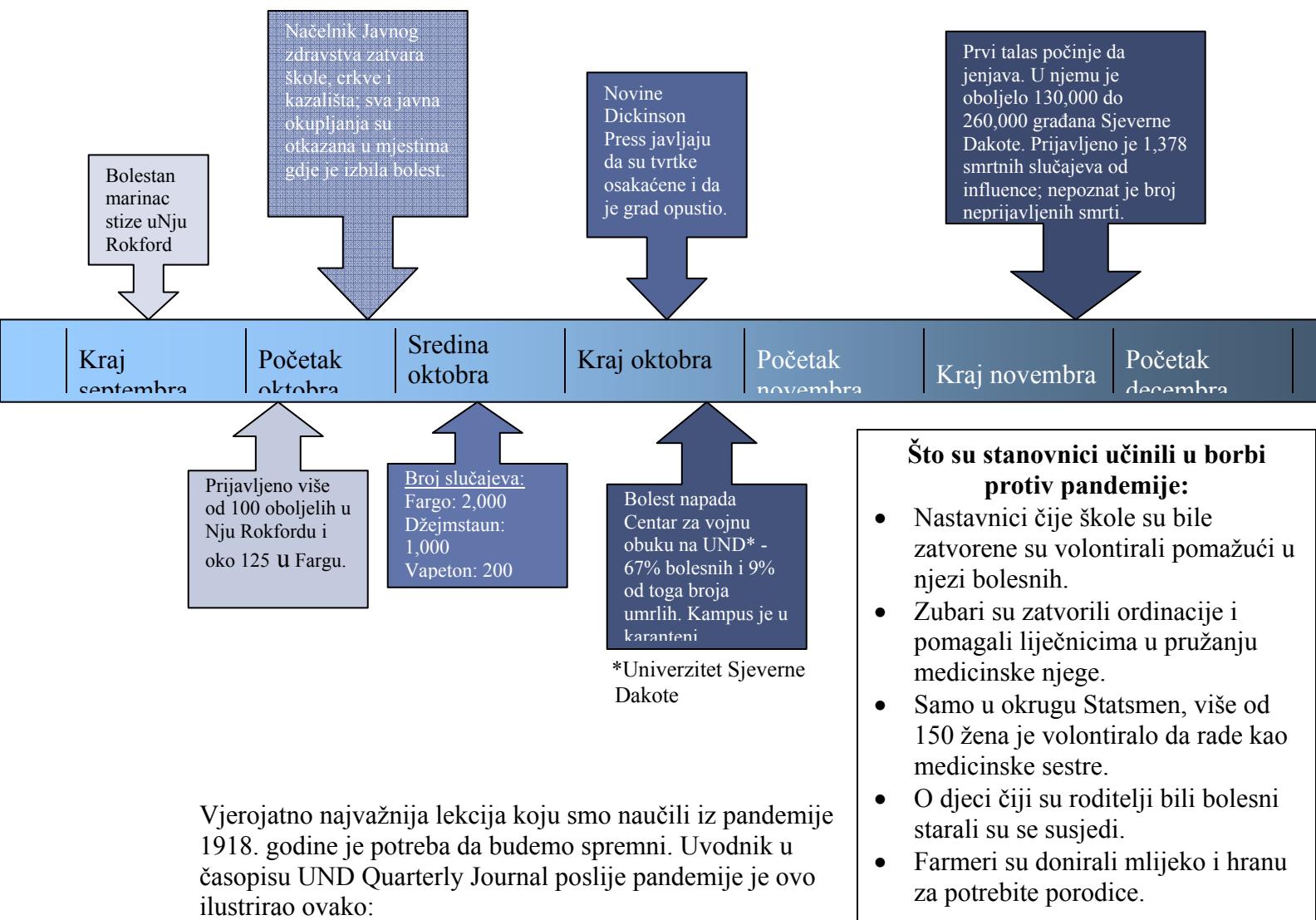
Postoji mnogo stvari koje možete uraditi, a važno je početi **ODMAH**. Pregledajte sadržaj ovog Priručnika za planiranje u slučaju pandemijskog gripa da vidite kako možete pripremiti i zaštiti svoj dom, obitelj, radno mjesto i sebe same.

Povijest pandemija u Sjevernoj Dakoti

Tok Španske groznice u Sjevernoj Dakoti 1918. godine

(Sljedeće informacije su uzete iz komentara Državnog referenta za zdravje Terryja Dwellea, datih tokom svedržavnog samita održanog 9. marta 2006. Za vjećinu povijesnih informacija zaslužan je Dr. Stephen McDonough, autor knjige Zlatna unca, hronike povijesti javnog zdravlja u Sjevernoj Dakoti.)

Vjerojatno najvažnija lekcija koju smo naučili iz pandemije 1918. godine je potreba da budemo spremni. Uvodnik u časopisu UND Quarterly Journal poslije pandemije je ovo ilustrirao ovako:

“Grijesili smo [sic] kroz neznanje, ne poznajući unaprijed kako će se epidemija razvijati, i ne shvaćajući ozbiljnost situacije. Pojavila se jurišajući i uhvatila nas nespremne.”

Što VI trebate učiniti sada, a što tijekom pandemije

1. Budite obaviješteni
2. Prakticirajte zdrave higijenske navike
3. Planirajte unaprijed
4. Napravite zalihe

1. Budite obaviješteni

Pandemija ptičje gripe

U slučaju pandemije, pribavljanje najnovijih i tačnih informacija bit će najvažnije.

- Slijedite savjete koje će davati Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote (www.ndhealth.gov), Vaše lokalne javne ambulante ili Centri za kontrolu i prevenciju bolesti u SAD (www.cdc.gov).
- Uvijek budite obaviješteni. Slušajte lokalne radio i televizijske stanice zbog novih informacija i vodite računa da Vaš meteorološki radio uvijek ima nove baterije.
- Ozbiljna pandemija može natjerati Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote i Vaše lokalne javne ambulante na sprovođenje mjera obuzdavanja bolesti kao što su **socijalno distanciranje, ograničavanje kretanja, izolacija ili karantin**, da bi se usporilo širenje bolesti. Ovi entiteti su ovlašteni da to urade na osnovu Ustava Sjeverne Dakote, Poglavlje 23-07.6.

Socijalno distanciranje – Zatvaranje zgrada, otkazivanje događaja ili ograničavanje pristupa određenim zgradama. Važno je pratiti savjete medicinskih radnika i OSTATI DOMA ako je neki događaj otkazan.

Ograničavanje kretanja – Zatvaranje zgrada sa kancelarijama, trgovina, škola i sistema javnog prijevoza.

Izolacija – Razdvajanje bolesnih ljudi od zdravih.

Karantena – Razdvajanje ljudi koji su bili u kontaktu sa bolesnicima ili ljudi za koje se "smatra" da su bili izloženi zarazi od zdravih ljudi.

2. Prakticirajte zdrave higijenske navike

Nemojte čekati pandemiju da biste usvojili zdrave navike! Potaknite prijatelje i članove obitelji da urade isto.

Slijedite ove jednostavne korake:

- Ostanite doma ako ste bolesni, nemojte ići na posao, u školu, niti da izvršavate obaveze. Također ne šaljite djecu u vrtić niti u školu ako su bolesna.
- Često perite ruke u trajanju od najmanje 20 sekunda, koristeći toplu vodu i sapun, ili koristite rastvor za dezinfekciju ruku bez vode. (Dvadeset sekundi je otprilike potrebno da se otpjeva abeceda ili donja pjesmica dvaput.)
- Pokrijte usta i nos maramicom ili unutrašnjom stranom laka kad kašljete ili kišete.
- Izbjegavajte bliske kontakte sa bolesnicima. Ako njegujete bolesne pojedince, preduzmite odgovarajuće mjere predostrožnosti. Nemojte dijeliti pribor za jelo, posude, čaše, itd. Čistite i dezinficirajte predmete opšte uporabe kao što su rukohvati, telefoni, kvake na vratima, površine stolova, itd.
- Izbjegavajte društvo kada ste bolesni. Ako to nije moguće, zadržite udaljenost od najmanje jednog metra od drugih, ako ste bolesni.

The Hand Washing Song

Wet, wet, wet your hands
Use a squirt of soap
Scrub, scrub, scrub, scrub
Rinse and dry them both

*Sing twice through to the tune of Row Row Row Your Boat
to wash your hands properly.
(Courtesy of the Red Cross)*

Pjesmica za pranje ruku

Peri ruke sad,
Uzmi sapuna,
Ribaj, ribaj, isperi vodom,
Posuši i kraj.

*Otpjevati dvaput na melodiju
Veslaj, veslaj sad
da bi ruke bile oprane kako treba.
(Objavljeno ljubaznošću Crvenog krsta)*

3. Planirajte unaprijed

Procijenjeno je da će se 30 posto Amerikanaca vjerovatno razboljeti u sljedećoj pandemiji. Za vrijeme pandemije **možda** ćemo doživjeti:

- Zatvaranje radnih mjesta, škola i vrtića.
  1. Razgovarajte sa svojim poslodavcem o alternativnim procedurama u firmi kao i kada bi se takvi koraci mogli preduzeti za vrijeme pandemije.
  2. Pitajte svog poslodavca da li za vrijeme pandemije gripe možete raditi od kuće.
  3. Provjerite sa svojim poslodavcем kakva su pravila izostajanja sa posla i zatvaranja tvrtke i pripremite se za smanjenje ili gubitak prihoda.
  4. Napravite alternativne dogovore sa prijateljima ili članovima obitelji o čuvanju djece za slučaj da se škole i vrtići zatvore.
  5. Isplanirajte poučne i rekreativne aktivnosti koje Vaša djeca mogu raditi kod kuće, umjesto da idu u tržne centre, video-klubove, ili posjete prijateljima.
- Poštujte otkazivanja usluga i javnih događaja.
- Nedostatak hrane u trgovinama.
- Nestanci struje i vode.
- Prekidi rada u bankama, vladinim kancelarijama, poštama i na telefonskim linijama.
- Moguće čekanje na medicinsko liječenje u bolnicama i klinikama.
- Medicinske ustanove mogu biti preopterećene, rezultujući potrebom da se članovi obitelji ili voljeni njeguju doma duži vremenski period.

Slijedeće smjernice pomoći će Vam u njezi bolesnika:

- **Odmor u krevetu.** Odmor pomaže obnavljanje snage i jača imuni sistem, pomažući u borbi protiv bolesti i ubrzavajući oporavak.
- **Uzimanje puno tekućine.** Sprječavanje dehidracije je jedna od najvažnijih stvari koje možete učiniti u liječenju influence. Za sprječavanje dehidracije možete kupiti elektrolitna pića (sportske napitke) u ljekarni ili trgovini, a možete ih napraviti i sami.
- **Kontrolirajte vrućicu.** Spremite velike zalihe lijekova kao što su acetaminofen ili ibuprofen. Održavanje vrućice slabom pomaže Vašim voljenima da se bolje osjećaju i smanjuje rizik od dehidracije.
- **Bilježite vitalne znake.** Bilješke temperature, krvnog tlaka i pulsa, zajedno sa općim zapažanjima o poteškoćama sa disanjem, obavljanju nužde i unosom tekućine, mogu Vam biti od pomoći dok njegujete svoje voljene.

4. Napravite zalihe

Dolje ćete naći kratku listu potrepština koje bi trebali imati pri ruci za slučaj da ne možete napustiti dom tokom nekoliko dana ili tjedana. Važno je imati ove stvari ne samo zbog pandemije, nego i za slučaj bilo kojeg drugog vanrednog stanja, kao što su tornada i mećave.

Voda – Najmanje tri litra po osobi na dan, u plastičnim balonima. Zbog sigurnosti ispraznite i iznova napunite balone svakih šest mjeseci.

Hrana – Gotova jela, meso, voće i povrće u konzervama; sokovi u konzervama; visoko-energetska hrana; vitamini; hrana za utjehu i vještačka hrana za bebe (po potrebi).

Higijena – Vlažne maramice, pasta i četkice za zube, toalet papir, papirne maramice i salvete, higijenski proizvodi za žene, kese za smeće i trake za njihovo vezivanje.

Lijekovi – Lijekovi protiv bolova na bazi aspirina ili bez njega, lijekovi protiv proljeva, antacidi, laksativi. *Razmislite o nabavljanju barem jednomjesečne zalihe svih lijekova koje inače dobijate na recept, za slučaj da ih ne možete dobiti duže vrijeme. Provjerite u svojoj apoteci da li Vam mogu dostaviti ove lijekove ili ih poslati poštom.*

Dodatne potrepštine – Gotov novac i sitnina, kontaktna sočiva, kopije kreditnih kartica, brojevi bankovnih računa, zalihe hrane za kućne ljubimce, potrepštine za odojčad i malu djecu, materijal za zabavu. **Za više informacija, posjetite veb stranicu američkog Crvenog krsta na www.redcross.org.**

Plan reakcije Sjeverne Dakote na pandemijsku influencu

Uvod

Još od 11. septembra 2001, javno zdravstvo i medicinske zajednice Sjeverne Dakote se pripremaju za vanredna stanja i katastrofe velikih razmjera; i za namjerne rizike, kao i za nenamjerne, na primjer epidemije zaraznih bolesti. Ovaj sveobuhvatan pristup je rezultirao visokim nivoom pripravnosti za širok spektar prijetnji, uključujući i pandemijsku influencu.

Planiranje i priprema

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote (NDDoH) koordiniralo je razvitkom državnih, regionalnih i lokalnih planova pripravnosti javnog zdravstva i medicine koji će se koristiti u odgovoru na pandemiju influence: (1) **sveobuhvatni operacioni plan državnog javnog zdravstva za vanredna stanja;** (2) **plan strategijskih nacionalnih rezervi;** i (3) **plan proširivanja kapaciteta bolnica i hitnih medicinskih službi.**

Posebna pažnja je poklonjena pripravnosti za pandemijsku influencu kroz uključivanje pandemijske influence u specifične bolesti koje su detaljno obrađene u sveobuhvatnom planu.

Slijedeće teme su također uključene u sveobuhvatni plan javnog zdravstva i bitne su za izbjijanje pandemijske influence.

I. Nadzor, otkrivanje i ispitivanje bolesti

Odjel za kontrolu bolesti Ministarstva zdravlja Sjeverne Dakote provodi nadzor i aktivnosti za otkrivanje influence, kao što je praćenje izostajanja iz škola da bi se identifikovalo izbjijanje influence i započele prve intervencije javnog zdravstva.

Tijekom pandemije influence, mjere nadzora bit će povjećane. Ako je to neophodno, Odjel za kontrolu bolesti također može primjeniti dodatne mjere u identifikaciji i kontroli širenja influence, uključujući detaljne laboratorijske probe, tradicionalne mjere kontrole bolesti kao što su zatvaranje škola i firmi, i prijegled smrtnih slučajeva izazvanih influencom, upalom pluća ili drugim respiratornim infekcijama.

II. Druge reakcije Ministarstva zdravlja Sjeverne Dakote

Ako Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote otkrije pojavljivanje pandemije influence, ili ga o tome obavijeste federalni referenti za zdravstvo, Ministarstvo će aktivirati svoj

operativni centar za vanredna stanja i obavijestiti državni operativni centar za vanredna stanja.

Komunikacije

Komunikacije javnog zdravstva i medicine se provode kroz Mrežu za zdravstveno uzbunjivanje (HAN), posvijećen i bezbjedan sistem za video konferencije. Ovaj sistem ne zavisi od uobičajenih javnih komunikacionih sistema, kao što su telefon i Internet. Lokalne javne ambulante, bolnice, Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote, Asocijacija zdravstvenih radnika Sjeverne Dakote i Fakultet medicine i zdravstvenih nauka Univerziteta Sjeverne Dakote su svi povezani na HAN sistem.

HAN takođe može slati poruke putem elektronske pošte, faksa, telefona i živih video prijenosa na Internetu.

Regionalno i lokalno planiranje

Osnovano je osam regionalnih lokalnih javnih zdravstava za pripremu i reagovanje na vanredna stanja. Svaki region ima svog koordinatora za pripremu i reagovanje na vanredna stanja i sveobuhvatni operacioni plan za javno zdravstvo koji određuje detalje operacije, lokacije klinika za vanredno cijepljenje i izdavanje oralnih lijekova, kao i rješavanje pitanja velikog broja preminulih. Lokalni referenti za zdravstvo također imaju ovlasti izdavati naredbe izolacije i karantene, a njihovi planovi uključuju i pripreme za njegu pacijenata u izolaciji i karanteni.

Distribucija lijekova

Sistem javnog zdravstva Sjeverne Dakote je razvio plan za distribuciju velikih količina oralnih lijekova i vakcina za kratko vrijeme. Ako dovoljne količine oralnih lijekova i vakcina postanu dostupne, punktovi za raspodjelu lijekova u vanrednim stanjima (PRL) će biti aktivirani kroz lokalne javne hitne službe.

Inventar lijekova i medicinskog materijala od proizvođača

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote potpisalo je ugovor sa dobavljačem u cilju stvaranja zaliha određenih lijekova i medicinskog materijala za upotrebu u vanrednim stanjima.

Prijethodna instalacija određene medicinske opreme

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote nabavilo je i instaliralo bolničku opremu koja će biti korisna tijekom pandemije influence, na primjer aparate za disanje i aparate za prečišćavanje vazduha.

Izolacija i karantena

Lokalni i državni referenti za javno zdravlje imaju ovlasti slati ljude u izolaciju i karantenu. Ako bude potrebe, izolacija i karantena bit će primjenjivani u pokušaju da se kontrolira prijenosanje influence u zajednici i bit će sproveđeni što je blaže moguće.

Plan javnog informiranja

Kancelarija za javno informisanje Ministarstva zdravlja Sjeverne Dakote koordinirala je razvojem opštedoržavnih, regionalnih i lokalnih planova informiranja, kako bi stanovnici

Sjeverne Dakote dobili pravovrijemene i tačne informacije tijekom vanrednih stanja, uključujući i pandemiju influence. Stvoren je i dežurni telefon za vanredna stanja opasnosti po javno zdravlje. Dodatno, svaki od osam regionala ima referenta za obavještavanje koji koordinira komunikacijom sa Ministarstvom.

Laboratorija

Kapaciteti laboratorijskih radnika su povjećani. Tokom pandemije, laboratorijske probe, osoblje i materijal bit će planski prvo korišteni u najbitnijim oblastima. Odrijedene su i rezervne laboratorijske radnike, ako budu potrebne tijekom velike opasnosti po javno zdravlje.

Proširenje bolničkih kapaciteta

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote je sarađivalo sa Asocijacijom zdravstvenih radnika Sjeverne Dakote i bolničkim zajednicama na stvaranju regionalnih planova za proširivanje bolničkih kapaciteta (u slučaju navale velikog broja pacijenata).

Javno zdravstvo i medicinski dragovoljci

Tijekom pandemije influence, bit će neophodno osloniti se na javno zdravstvo i medicinske dragovoljce u jednom dijelu pružanja zdravstvene pomoći.

- Lokalne javne ambulante su regrutirale javno zdravstvo i medicinske dragovoljce kroz program Dragovoljaca-rezervista javnog zdravstva u vanrednim stanjima i Korpus medicinskih rezervista (PHEVR/MRC). Oni su uspješno regrutirali više od 2,000 dragovoljaca.
- Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote potpisalo je ugovore sa raznim odborima za izdavanje zdravstvenih i medicinskih licenci u cilju obezbjeđivanja kontakt-informacija za medicinske radnike u državi.
- Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote ima na raspolaganju izvore za regrutiranje zdravstvenog i medicinskog osoblja po potrebi tijekom pandemije influence.

Proširenje kapaciteta službi hitne pomoći

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote je potpisalo ugovor sa Asocijacijom službi hitne pomoći Sjeverne Dakote u cilju razvijanja planova za službe hitne pomoći, koji će uključivati obuku osoblja, dogovore o obostranom ispomaganju, određivanje alternativnih metoda transporta, stvaranje regionalnih zaliha materijala i razvoj regionalnih terenskih ekipa.

Potpuniji prijegled Plana javnog zdravstva i medicine za pandemijsku influencu je dostupan na internet stranici Ministarstva zdravlja na www.ndhealth.gov/epr. Za više informacija, kontaktirajte Odjel za pripravnost i reagovanje na vanredne situacije Ministarstva zdravlja Sjeverne Dakote na 701.328.2270.

Trebamo Vašu pomoć!!

Šta je PHEVR/MRC?

Dragovoljci-rezervisti javnog zdravstva u vanrednim stanjima/Korpus medicinskih rezervista (PHEVR/MRC) su sastavljeni od stanovnika Sjeverne Dakote koji volontiraju u pružanju medicinske i ne-medicinske pomoći tijekom vanrednih stanja i opasnosti po javno zdravlje.

PHEVR/MRC dragovoljci:

- bit će po potrebi obučavani.
- mogu učestvovati u vježbama katastrofe koje provjeravaju spremnost za vanredna stanja javnog zdravlja.
- pomagat će u odgovoru javnog zdravstva tijekom vanrednog stanja.

Zašto volontirati?

Tijekom vanrednog stanja, službe javnog zdravstva mogu zatrebati dragovoljce koji će pomagati u pružanju važnih i hitnih usluga koje spašavaju živote.

Kao PHEVR/MRC dragovoljac, pomagat ćete svojim prijateljima, susjedima, članovima obitelji, zajednicu i državi u teškim vremenima. PHEVR/MRC dragovoljci također mogu biti zamoljeni za pomoć tijekom nacionalnog vanrednog stanja.

Što ja mogu učiniti?

- Distribuirajte informacije.
- Pomažite u papirologiji.
- Starajate se o djeci.
- Usmjeravajte saobraćaj.
- Radite na dežurnom telefonu.
- Utovarujte i istovarujte materijal.
- Pripremajte obroke.
- Pružajte zaštitu.
- Raspodjeljujte lijekove.
- Pružajte medicinsku njegu, njegujte pacijente i pružajte druge medicinske usluge.
- Pružajte emocionalnu podršku ili savjetovanje.

Kao građani Sjeverne Dakote, mi imamo bogatu tradiciju staranja o prijateljima i susjedima tijekom vanrednih stanja. Molim Vas da se pridružite Dragovoljcima-rezervistima javnog zdravstva u vanrednim stanjima. Vaš rad će nam pomoći u očuvanju zdravlja svakog građanina Sjeverne Dakote.

**Dr. Terry Dwelle
Državni referent za zdravljie**

Tko može volontirati?

Da biste se pridružili Volonterima-rezervistima javnog zdravstva u vanrednim stanjima, morate živjeti, raditi ili pohađati školu u Sjevernoj Dakoti, i imati najmanje 18 godina.

Kako ću volontirati?

Posjetite www.ndhealth.gov/han ili kontaktirajte planera u Vašem regionu (*kontakt-informacije su navedene na stranici 19*).

Često korišteni termini u “Pandemijskom planiranju”

Pandemija: Epidemija influence (gripe) rasprostranjena širom svijeta.

Antivirusni lijekovi: Lijekovi koji mogu pomoći u smanjivanju simptoma bolesti izazvanih virusima, kao što je influenca.

H5N1: Opasan soj avijarne influence (ptičje gripe) koji je usmrtio milijune ptica, naročito peradi, u desecima zemalja, i rezultirao nekolicinom oboljelih i preminulih ljudi. Trenutno (2007), gotovo svaki oboljeli od H5N1 avijarne influence je imao blizak kontakt sa zaraženim pticama, ali stručnjaci brinu da se virus može promijeniti tako da se lakše širi sa jedne osobe na drugu, stvarajući pandemiju.

HPAI: Visoko patogena avijarna influenca – ptičja gripa koja izaziva ozbiljne infekcije i ima visoku smrtnost kod ptica.

Izolacija: Odvajanje ljudi koji su oboljeli od influence ili imaju njene simptome od zdravih ljudi.

Karantena: Odvajanje ljudi koji još nisu bolesni ali su bili izloženi virusu influence od ljudi koji mu nisu bili izloženi.

Nova influenca: Potpuno novi tip virusa influence na koji je vrlo malo ili nimalo ljudi imuno.

Lična zaštitna oprema (LZO): Opremu kao što su maske i rukavice koriste zdravstveni radnici da bi izbjegli infekciju kad liječe pacijente koji imaju zaraznu bolest.

Punkt za rapodjelu lijekova (PRL): Lokacije na kojima će se provoditi masovno cijepljenje ili masovna distribucija lijekova **ako cjepiva i/ili antivirusni lijekovi budu dostupni.**

Snježni dani: U kontekstu pandemije influence, dani u kojima će škole i druga javna mjesta biti zatvorena radi ograničavanja bliskog kontakta među ljudima i smanjivanja širenja bacila.

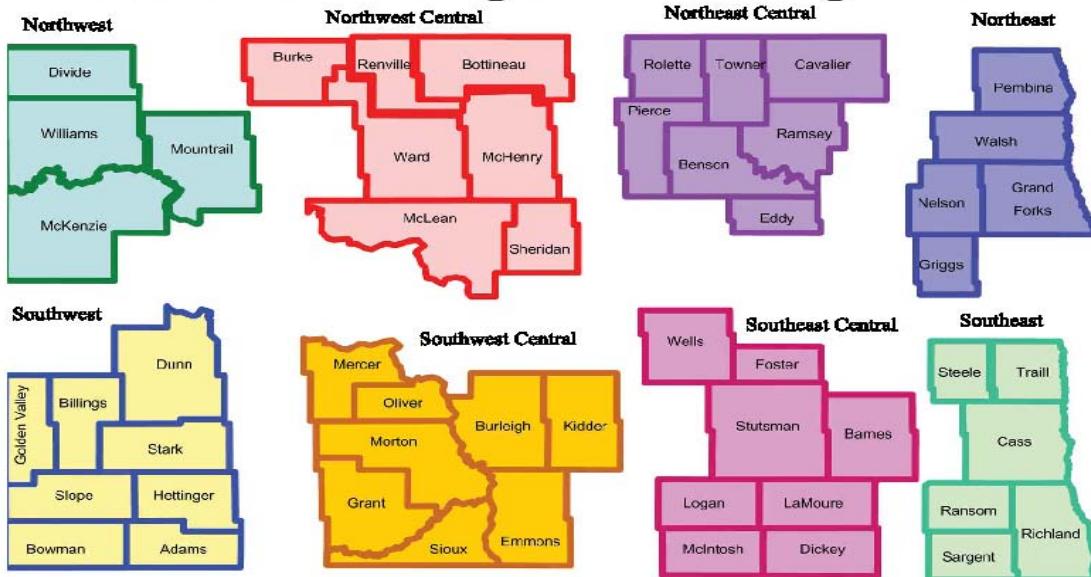
Socijalno distanciranje: U kontekstu pandemije influence, strategija ograničavanja ličnog kontakta među ljudima radi smanjivanja širenja bacila — na primjer, ostajanje doma ili izbjegavanje javnih mjesto kao što su trgovine.

Povjećavanje kapaciteta: Sposobnost da se uradi mnogo više nego obično u vrlo kratkom vrijemenu — na primjer, ako velik broj pacijenata dođe u bolnicu ili je mnogo laboratorijskih uzoraka predano na probe, sve u isto vrijeme.

Lažni bolesnici: Pojedinci koji mogu osjećati nespecifične simptome (npr. glavobolje, bolove u mišićima, itd.) zbog zabrinutosti i stresa.

Regionalni planeri javnog zdravlja za vanredna stanja

Bioterrorism Regional Planning Areas

Kako biste počeli planirati, kontaktirajte osoblje Kancelarije za pripravnost na vanredna stanja u Vašem regionu:

Sjeverozapad:

Zdravstvena jedinica distrikta Gornji Misuri
701.774.6400

Sjeverozapad:

Zdravstvena jedinica distrikta SZ
701.483.3792

Srednji sjeverozapad:

Zdravstvena jedinica prvog distrikta
701.852.1376

Srednji sjeverozapad:

Bizmark-Burlej Javno zdravstvo
701.222.6525

Srednji sjeveroistok:

Zdravstvena jedinica regionala Lake distrikt
701.662.7035

Srednji sjeveroistok:

Zdravstveni distrikt Central Veli
701.252.8130

Sjeveroistok:

Ministarstvo javnog zdravlja Grand Forks
701.787.8100

Jugoistok:

Javno zdravlje Fargo Kas
701.241.1360

Ministarstvo zdravlja Sjeverne Dakote – www.ndhealth.gov
Odjel za pripravnost i reagovanje na vanredna stanja – 701.328.2270